

MASARYKOVA UNIVERZITA

Majetek ÚSC

(1. část)

MV927K Veřejný majetek

Tomáš Svoboda

Východiska a právní úprava majetku ÚSC

ÚSC jako subjekty vlastnického práva

❏ **východisko**

- ❏ čl. 101 odst. 3 Ústavy *Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*
- ❏ „veřejnoprávní korporace“ v sobě zahrnuje
 - ❏ jak veřejnoprávní,
 - ❏ tak i soukromoprávní aspekt právní subjektivity

❏ **ÚSC plnohodnotný subjekt**

- ❏ způsobilý mít práva a povinnosti
- ❏ způsobilý svým jménem jednat v právních vztazích (a především ve vztazích majetkoprávních)

ÚSC jako subjekty vlastnického práva

- ❏ § 2 odst. 1 OZř
 - ❏ *Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající*
- ❏ obdobně § 1 odst. 2 KZř

- ❏ **ÚSC jako vlastník**
 - ❏ principiálně v rovné postavení s jinými vlastníky
 - ❏ všechna vlastnická oprávnění
 - ❏ a jsou také v zásadě stejně omezovány jako jiní vlastníci
 - ❏ v některých aspektech však určitá veřejnoprávní omezení (x spoluvlastnictví)

ÚSC jako subjekty vlastnického práva

- ❏ vzhledem k pozici při naplňování tzv. sociální funkce vlastnictví a veřejného zájmu je možné je označit za vlastníky se „zvláštním posláním“
- ❏ **majetková práva** obecně tvoří velkou a mimořádně rozmanitou skupinu práv
 - ❏ různá povaha a obsah
 - ❏ úplný výčet není možný
- ❏ z majetkových práv ÚSC lze uvést zejména
 - ❏ pohledávky na poplatcích (místních) a pokutách,
 - ❏ pohledávky z titulu práva na peněžité plnění nebo nepeněžité plnění z uzavřených smluv,

ÚSC jako subjekty vlastnického práva

- ❏ pohledávky z titulu náhrady škody a bezdůvodného obohacení,
- ❏ práva plynoucí ÚSC z majetkové účasti v obchodních společnostech (např. právo na dividendu, právo na vypořádací podíl nebo právo na podíl na likvidačním zůstatku),
- ❏ pohledávky a jiná majetková práva, která na ÚSC přešla zákonem, na základě zákona, děděním, rozhodnutím příslušného orgánu,...
- ❏ práva vyplývající z průmyslového nebo duševního vlastnictví (práva k patentům, vzorům, know-how apod.),
- ❏ právo domáhat se u soudu přiměřeného zadostiučinění při neoprávněném použití názvu ÚSC, jakož i při neoprávněném zásahu do jeho dobré pověsti coby PO

 Vykonavatelé vlastnického práva
a jiných majetkových práv ÚSC

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

- ❏ výkon vlastnického a jiných maj. práv nejen ÚSC jako subjekty těchto práv, ale i dalšími vykonavateli, v úvahu přichází výkon maj. práv
 - ❏ **přímý**
 - ❏ bezprostředně orgány ÚSC
 - ❏ jménem a na účet ÚSC)
 - ❏ **organizačně zprostředkovaný** (v případě některých práv)
 - ❏ prostřednictvím OrgS bez právní subjektivity
 - ❏ jménem a na účet ÚSC
 - ❏ **právně zprostředkovaný** (v případě některých práv)
 - ❏ prostřednictvím právních subjektů – PŘO
 - ❏ jejich jménem a na jejich účet

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

☒ OrgS ÚSC

- ☒ novinka stejně jako OrgS státu
- ☒ OZř a KZř ale malá pozornost, nejvíce v RPÚR
 - ☒ *ÚSC může k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností zřizovat vlastní organizační složky jako svá zařízení bez právní subjektivity*
- ☒ OrgS **nejsou právními subjekty**
 - ☒ nejsou tak ani způsobilé vlastnit
 - ☒ majetek ÚSC ve „správě“ (faktická správa, nikoli práva a povinnosti)
 - ☒ avšak mohou vstupovat do právních vztahů – jejich jednání je jednáním daného ÚSC (úkony zásadně vedoucí)

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

☒ OrgS ÚSC

- ☒ nejsou účetními jednotkami ve smyslu zákona o účetnictví
 - ☒ na rozdíl od OrgS státu
- ☒ pro jednodušší činnosti (méně zaměstnanců, jednoduché vybavení, nečleněné, jednoduché ekonomické a právní vztahy)
- ☒ pracovníci jsou zaměstnanci zřizovatele (nestanoví li zákon jinak)
- ☒ zastupitelstvo
 - ☒ zřizuje (včetně zřizovacích listin)
 - ☒ jmenuje vedoucího

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

❏ PŘO ÚSC

- ❏ „staronová“ kategorie (navazuje na PŘO obcí a dále)
- ❏ OZř a KZř opět téměř žádná pozornost, RPÚR
 - ❏ *ÚSC může k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností zřizovat příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk*
- ❏ RPÚR upravují
 - ❏ jejich vznik (včetně povinného obsahu zřizovací listiny), změny a rušení
 - ❏ včetně finančního hospodaření (omezující pravidla pro půjčka, ručení, poskytování darů apod.)

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

❏ PŘO ÚSC

- ❏ je PO a tedy právním subjektem
 - ❏ pro takové činnosti v působnosti ÚSC, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu
 - ❏ v právních vztazích (hmot. i proces.) jednají svým jménem, a to v rozsahu práv a povinností vymezených ve zřizovací listině
 - ❏ zřizuje zastupitelstvo
- ❏ je však **vlastnicky nezpůsobilá**
 - ❏ nemá majetek zřizovatele ve vlastnictví, nýbrž jen **v hospodaření** („svěřený majetek“) – obsah p. a p.?
 - ❏ + nabývá majetek pro zřizovatele

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

❏ PŘO ÚSC

- ❏ vstupní vymezení majetku k hospodaření zřizovací listinou
- ❏ vlastní majetek pouze: majetek potřebný k výkonu činnosti, pro kterou byla zřízena, a to ve vypočtených případech
 - ❏ obecně na základě rozhodnutí zřizovatele
 - ❏ + nabytý majetek v případě trvalé nepotřebnosti povinnost nabídnout přednostně a bezúplatně zřizovateli

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

☒ svazky obcí

- ☒ sdružení svého druhu
 - ☒ členy pouze obce
- ☒ PO odpovídající svým majetkem za neplnění svých povinností
- ☒ majetkoprávního hlediska jakýsi „smíšený“ typ
 - ☒ majetek, který vložili obce (zastupitelstvo)
 - ☒ hospodaření v mezích stanov svazku (obdobně PŘO)
 - ☒ majetek svazku, který „získal svou vlastní činností“
- ☒ možná budoucí úprava = **veřejné PO v působnosti ÚSC**
 - ☒ jak veřejné ústavy, tak veřejné podniky

Vymezení majetku ÚSC

- ❏ důležitá ekonomická, resp. sociálně ekonomická kategorie
- ❏ **součásti**
 - ❏ žádný obecný výčet
 - ❏ principiálně tedy jakýkoli majetek
 - ❏ mohou mít a nemusí
 - ❏ současně ale k plnění svých funkcí a úkolů určitý „hraniční“ rozsah a kvalitu
 - ❏ potřeby dopravy a spojů, vzdělávání, ochrany veřejného pořádku, bydlení, kulturního rozvoje, ochrany zdraví...
- ❏ pojem majetek – posun s NOZ

Vymezení majetku ÚSC

❏ **výlučný (výhradní, obligatorní) majetek ÚSC**

❏ „ústavní zadání“ LZPS čl. 11 odst. 2

❏ *Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob (...)*

❏ zatím nedořešeno

❏ není výslovně stanoveno, ale obecně užívají majetek k plnění svých funkcí a úkolů

❏ zejména **pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů,**

❏ přičemž při plnění svých úkolů **chrání též veřejný zájem**

Vymezení majetku ÚSC

- ❏ pojem majetek – posun s NOZ
 - ❏ *Věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí + negativně*
- ❏ majetek **hmotný** a **nehmotný** (a jiná třídění)
- ❏ současně také nelze oddělit **závazky** ÚSC vznikající z jejich činnosti
 - ❏ dlužnická strana závazkového vztahu (dluh)
 - ❏ vedeny v účetnictví
 - ❏ z činnosti orgánů ÚSC, OrgS nebo související s jejich majetkem (OrgS, PŘO)
 - ❏ rozhodování v řadě případů vyhrazeno zastupitelstvu (půjčka, přistoupení k závazku, ručení)